

Høringsuttalelse til Barne- og familiedepartementets forslag for videreføring av Opplysningsvesenets Fond som statens eiendom.

Familie og Kulturkomiteen i Stortinget vedtok enstemmig 21. juni 2019 at staten skulle overta verdiene i Opplysningsvesenets Fond (OVF) bortsett fra enkelte eiendommer av særlig kirkelig verdi som skulle overføres til Den norske kirkes eierskap. (Se vedlegg 1) Det ble ikke gitt noen føring på hvordan verdiene som overføres til staten skulle forvaltes på statens hånd. Det ble videre besluttet at over noen tid skal staten bruke et tilsvarende beløp som disse verdiene representerer til bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i Norge.

Nå har Barne- og familiedepartementet kommet med sitt forslag for forvaltning som innebærer at OVF videreføres under en ny lov som statens eiendom. Det er med undring at det i dette forslaget ikke er gjort rede for at målsetningen med endringen må være en effektiv forvaltning slik at staten får mest mulig ut av det som overføres til den.

Med utgangspunkt i OVF's årberetninger for 2015 til 2019 er det sett på hvordan OVF har forvaltet verdiene i perioden 2014 til og med 2019. Alle årsberetningene har verdier for det konkrete år og for de to foregående årene. I noen tilfeller er et tall for et år i en årsberetning endret i neste årsberetning. Dette anses som en korleksjon og da benyttes tallet fra den nyere årsberetning. I årsberetningen for 2019 er det videre benyttet en annen oppdeling i balansen slik at det ikke kan sammenlignes med tidligere år. Et utvalg av sentrale tall for 2014 til og med 2019 er vist i vedlegg 2. Her er først vist tallene for OVF. Nedenfor er det vist de tilsvarende tall for OVF Konsern. Her er datterselskapene og andre økonomiske aktiviteter til OVF inkludert. Helt nederst i vedlegget er det så vist differensen mellom sentrale tall for OVF Konsern minus tallene for OVF. Her fremgår hva datterbedriftene og andre økonomiske engasjementer har bidratt med.

Ser en på årsresultatet for OVF konsern, som er alle aktiviteter, gir det i gjennomsnitt for 2014 til 2019 et avrundet resultat på 142 mill. kroner per år. Tar en hensyn til at i disse tall ligger det salg av eiendommer med en slagsgevinst i gjennomsnitt på 151 millioner kroner per år, blir resultatet negativt. Dette bør imidlertid korrigeres med tilskuddet til den norske kirke på i gjennomsnitt 60 millioner kroner. Totalresultatet blir følgelig omkring 51 millioner kroner per år etter å ha solgt eiendommer med en gevinst på 151 millioner kroner. Stort dårligere er det neppe mulig å gjøre dette.

Nederst på vedlegget er det vist differensen mellom konserntallene og tallene for OVF. Her fremkommer det et årlig tap på omkring 34 millioner kroner i gjennomsnitt for årene 2014 til og med 2019 på grunn av sideaktivitetene til OVF.

I følge årsberetningen for 2019 ligger de totale regnskapsmessige verdier innen OVF-konsernet på 4, 255 milliarder kroner. Reel verdi er muligens det dobbelte. For staten, i en større sammenheng, er dette ikke noe stort beløp. Det bør imidlertid tilstrebes at dette blir håndtert på en økonomisk effektiv måte.

En videreføring av OVF slik Barne- og familiedepartementet foreslår synes ikke å være særlig effektivt sett fra statens side. Et langt bedre alternativ for staten er å avvikle OVF etter at de eiendommer av særlig kirkelig verdi er overført til Den norske kirkes eierskap. Alle gjenstående verdier i OVF Konsern selges så og samlet inntekt overføres til Norges Bank samtidig som OVF's organisasjon avvikles.

Et delvis alternativ er at Statskog vurderer hvilke skogeiendommer som rasjonelt kan drives av dem og at disse i stedet for å selges, overføres til Statskog. Avhengig av Statskogs vurdering, kan dette også gjelde festetomter og andre arealer. Et tilsvarende alternativ gjelder porteføljen av verdipapirer. Avhengig av en vurdering av Folketrygdefondet kan verdipapirene overføres til dem og forvaltes på lik linje med deres øvrige verdipapirer.

Når det gjelder mindre skogeiendommer, gårdsbruk og bygninger er det ikke logisk at staten skal sitte på disse. Her er det for eksempel i OVF's årsberetning for 2019 angitt at de sitter på melkekvoter til en verdi av 738.000,- kroner.

Hvorvidt Statkraft er interessert i å overta andelen i småkraftverkene og fallrettinghetene som OVF eier via Clemens Kraft as, må de selv vurdere. Hvis dette ikke er av interesse for Statkraft vil sikkert andre aktører innen kraftsektoren være interessert i å kjøpe disse andeler.

Når det er avklart hva Statkraft, Statskog og Folketrygdefondet vil overta for en videre effektiv forvaltning, kan resten av OVF's verdier legges ut for salg på det åpne marked. De som kjenner OVF's verdier best er dagens organisasjon. Denne vil kunne fortsette som et avviklings-selskap og oppløses når alt slaget er avsluttet.

Det bør settes en frist for full avvikling av OVF. Dette kan for eksempel være 2 år etter endelig formell beslutning om avvikling.

De samlede beløp som kommer inn ved disse salg kan tas direkte inn som en inntekt i det aktuelle statsbudsjett. Over noen tid skal så staten bruke et tilsvarende beløp som disse verdiene representerer, pluss verdien av det Statskog, Statkraft og Folketrygdefondet har overtatt, til bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i Norge. Med en effektiv avvikling av OVF vil det bli mer penger til disposisjon for en slik restaurering.

Hagan, 26. januar 2021

Per A. Løken

Professor (em)

Myrlia 56, 1481 Hagan

E-post: paloken@broadpark.no

Vedlegg 1: Fra Stortinget.no

Vedlegg 2: Regnskapstall for OVF for 2014 til og med 2019.

Side 2 av 4.

Vedlegg 1:

Fra: Stortinget.no

Sak: Opplysningsvesenets fond

21.06.2019 - Familie- og kulturkomiteen

Stortinget har enstemmig vedtatt en ordning for oppdelingen av Opplysningsvesenets fond (OVF) mellom staten og kirken. Eiendommer av særlig kirkelig verdi overføres til Den horske kirke som eier, mens staten blir eier av de øvrige eiendelene. Kirkens verdier skilles ut først, deretter bør staten gjøre egne vurderinger av forvaltningen av de gjenværende verdiene i fondet. Betingelsen for delingen av fondet er at staten øker sin innsats for bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene som svarer til de verdiene staten blir eier av. Statens økte innsats skal ikke avløse eller komme til erstatning for kommunenes økonomiske ansvar for kirkebyggene. Videre har Stortinget enstemmig bedt regjeringen om å komme tilbake med sak om nærmere bestemte forhold om fondseiendommene staten overtar etter oppdelingen av OVF, samt bedt regjeringen utarbeide en plan for utbedring av verneverdige kirkebygg.

Opplysningsvesenets fond Stortinget har enstemmig vedtatt en ordning for oppdelingen av Opplysningsvesenets fond (OVF)

Vedlegg 2:

OVF Regnskapstall fra 2014 til 2019							Gjennom-
Beløp i millioner kroner.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	snitt
Driftsinntekter	359	397	312	384	315	349	353
Herav gevinst ved salg av eiendom	179	184	124	177	99	128	149
Refusjon Forvaltningsorganet	62	74	83	88	82	83	79
Driftskostnad	131	135	111	106	118	112	119
Sum driftskostnader	223	256	223	222	222	217	227
Tilskudd kirkelige formål	57	71	51	84	48	47	60
Netto finansinntekter	174	81	77	162	58	79	105
Årsresultat	254	151	114	240	103	164	171
Sum annleggsmidler	1723	1863	1883	1770	1724		1793
Sum investeringer	1626	1572	1691	2184	2260	2255	1931
Sum eiendeler	3561	3653	3755	4090	4024	4300	3897
OVF konsernet							
Driftsinntekter	443	537	432	475	368	449	451
Herav gevinst ved salg av eiendom	179	225	106	154	94	145	151
Refusjon Forvaltningsorganet	62	74	83	88	82	85	79
Driftskostnad	184	191	166	121	137	127	154
Sum driftskostnader	365	379	363	304	274	259	324
Tilskudd kirkelige formål	57	71	51	84	48	47	60
Netto finansinntekter	139	77	46	239	31	56	98
Årsresultat	142	116	43	311	68	172	142
Årsresultat minus salgsgevinst	-37	-109	-63	157	-26	27	-9
Årsresultat + tilskudd – salgsgevinst	20	-38	-12	241	22	74	51
Sum annleggsmidler	1713	1839	1947	1716	1666		1776
Sum investeringer	1626	1572	1691	2184	2260		1867
Sum eiendeler	3716	3792	4033	4151	4039	4255	3998
Konsern minus OVF							
Driftsinntekter	84	140	120	91	53	100	98
Herav gevinst ved salg av eiendom	0	41	-18	-23	-5	17	2
Driftskostnad	53	56	55	15	19	15	36
Sum driftskostnader	142	123	140	82	52	42	97
Netto finansinntekter	-35	-4	-31	77	-27	0	-3
Årsresultat	-112	-35	-71	71	-35	-23	-34